

814.8 801.4
№-135-Р.Р.

184520/2

РАБІНДРАНАТХ ТАГОР

8 ВІРШІВ

РІГ-ВЕДА

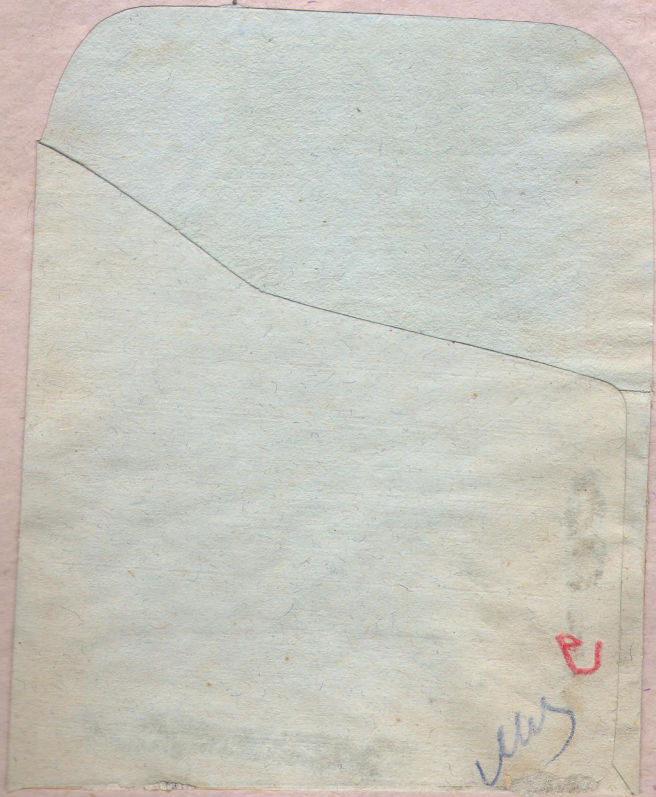
4 ГІМНИ

ПЕРЕКЛАД З БЕНГАЛЬСЬКОЇ І САНСКРИТСЬКОЇ МОВИ

ПРОФ. П. РІТТЕР

ВСЕУКРАЇНЬКА

НАУКОВА АСОЦІАЦІЯ СХОДОЗНАВСТВА

89
T-

184520

J. N. ...

17

V

U

894.8 891.4

T-13

IP. 1937.

З РАБІНДРАНАТХА ТАГОРА.

З бенгальської мови переклав проф. П. Ріттер.

I

Коли на заклик твій не відкликається ніхто,

Іди один!

Коли з тобою теж не розмовля ніхто,

Ти розмовляй один!

Коли на трудному шляху тебе покинуть всі,

Іди один!

Коли погасне світло й вхід зачинено вночі,

Ти блискавки огнем сам серце запали,

І сам згори, згори один!

II

Благання і обряди, молитви, поклони

Облиш їх всі!

Чому стоїш в кутку, самотний в храмі,

Де двері всі зачинені?

І заховавшись в темряві, ти перед ким

В душі своїй схиляєшся таємно?

Відкрий же очі, в душу подивись:

Нема у цій будівлі бога,

Він там, де на полях рільник

Ретельно землю розгортає,

Де робітник камінні брили

При дорозі розбиває.

Еін з ним вкупі в соняшную спеку і негоду,

Обидві руки в нього пилом узялися.

Як він, скидай свій одяг, сам іди курявим шляхом!

Визволення? Де визволу шукати?

Сам будівник скував себе кайданами свого створіння

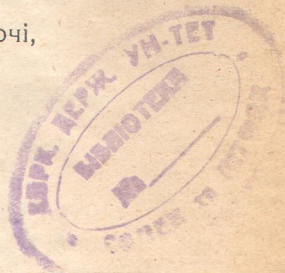
І в них закутий він усюди.

Вже годі молитов: покинь квіток гірлянди!

Нехай закурений, подертий одяг твоїй.

З'єднайся з ним в однім великім вчинку!

Нехай струмками піт струмиться!

184520
7/10/19
47531
58
70

III

Ось на ланах рижових промінь соняшний і тіні
В хованки граються.
В небі блакитному мов хвилі ллються,
Отари хмар ясних білють.
На полі радісно бджілки меди збирають,
До світла прагнуть і злітають вгору.
Річки свій берег піскуватий миють,
Та шлях собі скрізь землю прокладають.
Ось на останку до будинку нашого сьогодні
Прийде брат додому.
Повітря розгортається і вгору підіймається.
Мов шумовиння стовп над водами знімається,
Так вітер подихом мов усміхається.
Ось комиші, як віна ¹⁾, забреніли
І розтинають хвилі.

IV

Зроби мене твоєю віною і обійми мене!
Нехай від дотику перстів твоїх тонких
Всі струни мого серця геть пірвуться!
Зроби мене твоєю віною і обійми мене!
Рукою ніжною ти доторкнись мого життя:
Моя душа твоєму слуху пошепки повіда тайну
І споглядатиме твій образ в долі і недолі.
Коли ж її відкинеш, то й тоді вона
Лежатиме безмовно коло ніг твоїх.
Якій же спів незнаний досі до небес полине,
Що заспіва вона, радіючи край берегів одвічних,
Ніхто не зна!

V

Коли минає день, птахи вже не співають,
І вітер втомлений не порухнеться,
Ти пригорни мене тоді твоїм густим серпанком,
Як пригортаєш землю в темряві густій.
І занури мене в міцний, глибокий сон,
Як засипляєш землю.

¹⁾ Віна (vina) індійський струновий музичний інструмент.

І дай очам моїм заплющитись,
Як ти заплющуєш пелюстки лотосів найкращих.
А подорожнього, коли йому вже клунок спорожнів,
Подерлася, запорухилася одежа й він знемігсь на силах,
Оборони його тоді від сорому та злиднів!
Йому дихання понови, як квітку,
Живущим подихом нічної тиші.

VI

В гаю моєї молодости заспівала пташка
„Прокиньсь, моє кохання, пробудися!
І очі від кохання втомлені розкрий!
Прокиньсь, моє кохання, пробудися!“
Повітря в темряві нічній
Пісень весняних сповнене хитається.
Моя ляклива! Затремти від чар того кохання
І слухай.

В гаю моєї молодости заспівала пташка
„Прокиньсь, моє кохання, пробудися!“
Прокиньсь з усею повнотою зорявої ночі.
При вітруванні леготів весняних,
При ароматі запашних квіток прокинься!
Прокиньсь, моє кохання, у моїх обіймах,
Гірляндою троянд сніжистих ніби вкрита,
Тремтіння серця ніжного мого послухай:
„Прокиньсь, моє кохання, пробудися“.

VII

Ти мені знана, ти мені знана, чужинко!
Ти живеш ген на тім березі річки, чужинко!
Я бачив тебе в-осени, на світанку,
Я бачив тебе і весняної ночі,
Я забачив тебе теж і в серці своїм, о чужинко!
До неба просторів я дослухався,
Спів твій тоді я почув, я почув,
І життя тобі я віддавав, о чужинко!
Наблюкавшись по світі, сиджу я
Ось наостанці в країні новій.
Я гостем до тебе вертаюся, чужинко!

VIII

На березі край світового океану
Зійшлися діти.

Над ними неосяжнеє склепіння неба нерухоме,
Блакитною водою піняться, танцюють хвилі,
На березі тремтить великий гомін:

Зійшлися діти.

Собі будівлі роблять із каміння,
Мушлями граються,
Із листу човники собі будують за забаву
Та граючись пускають їх в блакитну безодню,
Жартуючи руками хлюпають по хвилях.

Зійшлися діти.

Пірнати або плавати не вміють діти
І навіть закидати мереж вони не вміють.
Норець уміє добре діставати перли,
Купець возити крам свій кораблем.
А діти тільки камінці збирають,
Зібравши, потім знову розкидають,
Але мережі закидати вони не знають.
А океан все підіймається, сміється та шумує,
І посміхається прибій морській, мов сяє,
А хвилі дітям все виспівують пісень,
Що смерть віщують,
Як матері, що діток колисають.
З дітьми укупі море грається, жартує,
Але прибій морський їм усміх посилає.
На березі край світового океану

Зійшлися діти.

Лютує буря під склепінням неба
І гинуть кораблі в безодні моря,
І смерти вістуні усюди бродять.
А діти граються та граються.

На березі край світового океану

Зійшлися діти на велику зустріч.

ЧОТИРИ ГІМНИ З РІГ-ВЕДИ.

З санскритської мови переклав проф. П. Ріттер

До Ночи.

X, 127.

Ніч зійшла і озирає всюди все чарівним зором,
Придягла усі оздоби.
Вічна заповняє простір по долинах та по горах,
Пітьму зірками зганяє.
Наближаючись богиня геть сестру Зорю загнала.
Хай від неї морок згине!
Нашою будь з тої хвилі, як зібралися ми спати,
Буцім птаство на деревцях.
Всі оселі в ній поснули, всі пташки і всі тварини
І орли, лишивши здобич.
Злодія жени далеко, Ноче, вовка та вовчицю!
Дай нам переночувати гарно!
Пітьма нас перемагає і закутує нас морок,
Але Зоря своє візьме.
Мов корови, це послав я, вибирай же, донько Неба!
Гімн собі, як на змаганні.

До лісової феї.

X, 146.

Лісовичко, лісовичко!
Заховалась ти в лісочку.
Шляху до села не найдеш?
Жах тебе перемагає?

Як цвіркун в гаю озветься
Та цікади зацвіркочуть,
То, немов звук ніжний віни,
Лісовичку вихваляє

Тут ніби корови паслись...
Ось будинок я вже бачу!
Ось під вечір лісовичка
Подає скрипіння возу.

От мов хтось коровок кличе,
Хтось тут дерева рубає,
Хтось увечорі в лісочку
Ніби пробі! пробі! кличе

Лісовичка не нашкодить,
І ніхто не нападає.
Ягідок солодких зівши,
Відпочинь собі, як хочеш!

Запашну та духовиту,
Що без труду поживляє,
Всім створінням рідну мати
Вихвалив я лісовичку.

До Вітру.

X, 186.

Вітре! Дхни на серце наше
Тихим, дивним лікуванням!
Нашому життю дай визвіл!

Ти нам батько рідний, Вітре,
Ти нам приятель, ти брат нам!
Дай нам сили, щоби жити!

Вітре! Там в твоїй домівці
Є великий скарб безсмертя:
Дай нам звіди, щоб прожити!

Космогонія.

X, 129.

Буття чи Небуття тоді не було.
Повітря не було, склепіння неба.
Що рухалось? Де? Що захищало?
Була вода? Глибокая безодня?

І смерти не було, безсмертя також,
Між днем і ніччю не було відміни.
Те дихало саме, одне, без вітру.
І крім *того* більш не було нічого.

Пітьма була колись пільмою вкрита,
Цей всесвіт весь був океан безсвітній.
Зародок той, що Хаосом був вкритий,
Один від сили спеки народився.

Любов спочатку виникла від нього,
Що стала першим для думок насінням.
Зв'язок між Суцим і Несущим розшукали,
Слідкуючи думками в серці, мудрі.

Думок тих промінь наскрізь простягнувся,
Що на горі було? І що зі споду?
Там сім'яносці, тут же їх сприймання:
Долі зусилля, зверху поривання.

І хто це зна, і хто про те повіда?
Звідкіль цей всесвіт народивсь та виник?
Боги пізніш від нього народились?
І як воно втворилося, хто знає?

Творіння це звідкіль воно втворилось?
Чи створено його було, чи інше?
Його дозорець, що на вищій небі
Той певно зна, чи може й він не знає?

Примітки.

Оригінальний текст цих віршів Рабіндранатха Тагора бенгальською мовою надруковано:

I, IV, VI, VII у чудовій книзі про індійську музику Стренгуеза Strangways. The Musik of Hindostan. Oxford 1914 р. 94, 95, 98, 96, де дається також мелодій до співів, що склав сам автор, та його переклади англійською мовою.

II, III, V — „Гітанджалі“ „Пісні — офіри“ Калькутське видання № 1208, 157 VIII „Шішу“ „Місячний серп“ № 1.

Англійські переклади самого автора для II, V, VIII див. Gitanjali — Song offerings. London 1913. № 11, 24, 60.

Гімни з Rig-Веди найстаршого пам'ятника індійської літератури, що його складено приблизно за 1000 років до нашої ери, вибрано з таким наміром, щоб уявити де-які спільні риси цієї старовинної поезії, що звязують її з характером творчости великого сучасного індійського поета, та його почуттям до природи та космосу.

№ 8 1502

б
а
и
я
в
г
д

№ 9 / 503

201

V.N. Karazin Kharkiv National University

00597822

5